

pogajanja do tedaj dovršena), predloga glede podunavske paroplovne družbe, predloga glede finančnega zagotavljanja vodnih zgradb, predloga o reformi hišnega davka in morda še novi kazenski in brambeni zakon. — To je naravnost ogromen program, po katerem bi bilo soditi, da se baron Beck čuti povsem varnega in da izključuje slučaj svojega padea v dogledni bodočnosti ter da se pripravljaja za novo zakonodajno delo v širokem slogu. To vse dela Beck seve v nadi, da se mu jeseni posreči doseči stalno premirje o jezikovnem vprašanju. — Glede znižanja sladkornega davka so „Narodni Listi“ mnenja, da je to znižanje zaradi odločnega nastopa gosposke zbornice smatrati pokopanim. Zato pa se stranke sedaj potegujejo, da bi ministra financ Korytowskega pripravile do tega, da privoli v odpravo pristojbine za klanje živine, ki donosi na leto 10 milijonov kron. Stranke se tudi potegujejo za to, da bi se poboljšale plače poštini in železniškim uslužbencem, kar bi tudi zahtevalo trošek 10 milijonov. Finančni minister baje ni načelno nasproten temu.

* **Štajerski deželni zbor** bo, kakor je zvedel „Grazer Tagblatt“, otvorjen šele v drugi polovici meseca septembra.

* **Deželnozbornske volitve** v Istri se bodo vršile, kakor se čuje, v drugi polovici meseca oktobra t. l.

* **Jezikovni zakon za Dalmacijo.** „Neue Freie Presse“ ve poročati iz Zadra, da so Italijani v Dalmaciji silno razburjeni zaradi vesti, ki prihajajo z Dunaja glede namerjane uravnave jezikovnega vprašanja za Dalmacijo. Glasom onih vesti namerjuje vlada baje urediti to vprašanje potom tajnih naredb, ne da bi vsebine teh poslednjih poprej priobčila strankam. — Namera vlade je, da se Italijanščina popolnoma odpravi iz notranjega uradovanja, a namesto dvojezičnih napisov, uradnih pečatov in javnih razglasov se imajo uvesti samohrvaški. Tako nastopanje bi nasprotovalo — pravi zadrski dopisnik dunajskega lista — dosedanjim izjavam in obljubam vlade. To postopanje more osupniti tembolj, ker Italijani ne nasprotujejo principialno vsaki uravnavi jezikovnega vprašanja, ako se ima to izvršiti potom pogajanj in ako bi se vsaj do neke mere ohranila večstoletna raba italijanskega jezika v notranjem poslovanju oblasti. Ni se torej možno ubraniti vtiska — pravi rečeni vir — da hoče vlada vso stvar odtegniti kontroli javnosti, da tem lažje odpravi italijanski jezik. To pa se protivi konstitucionalnim principom in opetovanim izjavam vlade, da se imajo jezikovna vprašanja urejevati le potom zakona in v sporazumenju med zainteresiranimi narodi. Slednjič pravi zadrski vir, da bi se s takim postopanjem v Dalmaciji ustvaril nevaren preudaj za uravnavo jezikovnega vprašanja v drugih deželah.

* **Jezikovni spor na Češkem.** Iz Homutova javljajo: Tukajšnje okrajno sodišče je odklonilo prošnjo praškega stavbenika Hromovačka, tičečo se neke zemljiške uknjižbe, z obrazloženjem, da je pri tukajšnjem okrajnem sodišču le nemški jezik v navadi. Okrajno sodišče v Mosteh je na pritožbo omenjenega Hromovačka razveljavilo razsodbo okrajnega sodišča v Homutovu ter je temu sodišču naložilo, da izvede zemljiško prenotacijo, dokler se sodišču ne predloži nemški prevod prošnje. Stavbeniku Hromovačku je sodišče dovolilo osem tedenski rok, da predloži po notarju overljen prevod prošnje.

* **Vseslovanski kongres v Pragi.** Prvi vseslovanski kongres, ki ima izvesti vse priprave za veliki vseslovanski shod na Ruskem, bo v Pragi dne 12. julija t. l. Udeležbe se ga zastopniki vseh slovanskih narodov.

* **Wahrmundova afera in štrajk na nemških visokih šolah.** Iz Prage, 3. t. m.: Pred nemškim vseučiliščem se je zbralo večje število dijakov, ki so druge odvrčali od kolegijev. Slušatelji češkega vseučilišča so imeli shod, na katerem so se posvetovali, kako stališče naj zavzamejo v očiščen generalnemu štrajku nemških dijakov — Iz Brna: Napovedani generalni štrajk slušateljev tukajšnje nemške tehnike je pričel danes (3. t. m.) predpoldne. Vlada popoln mir. Slušatelji, ki so hoteli na predavanje, so bili na prijazen način pozvani, naj se ga ne udeležijo. Proforski zbor je imel sedaj, na kateri pa ni prišlo do nikakega sklepa. — Iz Prage: Danes (3. t. m.) ob 7. uri jutraj se je pred dijaskim domom zbralo 43 nemških dijakov, ki so se nato v izpovedu podali pred Carolinum in potem pred Klementinum. Od tam so šli pred tehniko, kjer so se zbrali po hodnikih in na dvoriščih. Število je naraščalo od ure do ure z novo došlimi dijaki. Na češkem vseučilišču in na tehniki so se vršila predavanja redno. Na nemškem vseučilišču in nemški tehniki pa ni bilo predavanj. Med zbiranjem ni prišlo do nikakega nemira, le v Carolinumu so štiri katoliške dijake vrgli iz avle. — Iz Dunaja 3. t. m.: Današnje predpoldne je bilo na vseučilišču in na tehniki popolnoma mirno. — Iz Graeca 3. t. m.: Na tukajšnjem vseučilišču in na tehniki so bila danes predavanja ustavljena. — Iz Dunaja, 3. t. m.: „Hochschulkorrespondenz“ poroča: Na nocojšnji zaupni seji so zastopniki vsenemških dijakov enoglasno sklenili, da pričnejo jutri jutraj generalni štrajk. — Iz Dunaja, 4. t. m.: Odbor svobodnomiselnega dijaštva je sklenil resolucijo, v kateri izreka vladi in devetorici nemških strank neza-

upnico zaradi njih postopanja v aferi Wahrmund.

* **Profesor Schnitzer.** Znani modernist in profesor bogoslovja v Monakovem se je podvrnil višji cerkveni oblasti. Od druge strani pa poročajo, da ni profesor „Schnitzer“ še ničesar preklekal in da se tudi ni podvrnil.

* **Bavarski škofje** so vsem bavarskim katoličanom prepovedali obisk inomoškega vseučilišča, češ, da uči na tem zavodu profesor Wahrmund modernistične krive nauke.

* **Preganjanje narodnosti na Ogrskem.** Budimpeštansko državno pravdnistvo je dalo zapreti časnika Arnela Laszlo „zaradi ščuvanja proti madjarski narodnosti“.

* **O novi trozvezi** pišejo članke z različnim komentarjem politični listi; trozveza je: Anglija, Francija in Rusija. Predsednik Fallières je bil v Londonu povodom otvoritve francosko-angelske razstave, angleški kralj pojde v kratkem v Petrograd. Za zaničevalce Rusije je gotovo neprijetno, da jo vidi sedaj v zvezi z Anglijo in Francijo, ko so prorokovali, da je ne bo nihče več pogledal.

* **Statistika Justifikacij na Ruskem.** Odkar so se na Ruskem uvedla vojna sodišča, t. j. zadnjih 20 mesecev, so postrelili in pobesili 1700 oseb ali 90 mesečno in 3 osebe vsak dan. Lansko jesen je bilo obsojenih 456 oseb na smrt, od katerih so jih usmrtili 176, t. j. 59 na mesec. Prve tri mesece tekočega leta pa je bilo usmrčenih celo 276 oseb.

* **Proračun Združenih držav.** Kongresu Združenih držav je bil predložen proračun, ki znaša ogromno vsoto 1.107.086.569 dolarjev ali 5.535.432.845 K. Ta ogromna vsota je bila samo enkrat nadkrnjena in to za državljanske vojne. Ta proračun je zaradi tega tako visok, ker zahtevajo službe, ki jih je nanovo ustanovil predsednik Roosevelt, letni strošek 63.535.000 dolarjev. Stroški za mornarico znašajo 122.662.716 dolarjev, t. j. 613.313.580 kron.

* **Posledice ločitve cerkve od države na Francoskem.** Klerikalni list „Gazette de France“ je obelodanil rezultat svojih raziskavanj o nabiranju prinosov za vzdrževanje bogočastja in duhovenstva. List priznava, da je uspeh enak ničli. V škofiji Sens niso v 133 občinah nabrali prav nič, čeravno so župniki sami hodili od hiše do hiše. Kakor v tej, tako je tudi v ostalih škofijah. Duhovniki se morajo naučiti kakega rokodelstva, ako se hočejo preživljati.

Jubilejski dar.

Učitelstvo — sebi! Tov. Janko Žirovnik izkupiček za „Narodne pesmi za šolsko mladino“ v maju 32-92 K; učiteljski zbor na Vranskem 6 K; učitelstvo v Rajhenburgu 8 K; tov. Angela Troštova iz Vodic 2 K; tov. Julij Slapšak iz Vodic 2 K; gospa Marija Ravnikar, nadučiteljeva soproga v Trnovem na Notranjskem 10 K; tov. Josip Kobal iz Dolenje vasi pri Senožetah 2 K; učitelstvo meščanske šole v Krškem za juni 5 K; tov. Jakob Furlan iz Ljubljane za t. l. 12 K; Jakobina Dimnikova za juni 2 K; skupaj 81-92 K; zadnjič izkazanih 2495-88 K; doslej dorovanih 2577-80 K. Bog plati!

Vestnik.

Učiteljski dobrotniki. Za „Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta“ je nabral g. dr. Ferdo Kunec, občinski zdravnik v St. Petru pod Sv. Gorami na Štajerskem od igralskega omizja 10-50 K. Bog plati!

Letnino za učiteljski konvikt so plačali: p. i. učiteljski zbor mestne nemške dekliške osemrazredne šole v Ljubljani 22 K. Vsa čast vrlim koleginjam mestne nemške šole! Josip Sterniša, Avg. Lah, Kristina Schulterjeva (Pozdravl) in Anica Ciuha, vsi od sv. Duha, okraj Gorenja Radgona; Alojzij Urbančič iz Mirne pri Gorici (4 K); Anton Hren, Eliza Kukovec in Matilda Zirn (1 K), vsi iz Stopere na Štajerskem; Zora Legatova in J. Zupančič iz Rateč na Gorenjskem; Mavro Tramsšek, Ivana Tramsškova in Lud. Petrič vsi iz Sromelj na Štajerskem; Jakob Furlan iz Ljubljane; Ivan Daneu in Anton Germek, oba iz Sv. Ivana pri Trstu; Peter in Vilma Repič iz Unca; učitelstvo v Dol. Logatecu (8 K); Josip Hribar od Sv. Jederti pri Laškem trgu. Bog plati!

Kaj je „Slomškova zveza“? Na to vprašanje odgovarja „Slovenec“: Ker nekaj učiteljev misli, da je „Slomškova zveza“ politično društvo in obenem „privesek“ kake stranke, kakor so na primer druga okrajna učiteljska društva z „Zavezo“ vred, zato se pojasnjuje, da je „Slomškova zveza“ popolnoma nepolitično društvo slovenskih učiteljev in učiteljk, katehetov, obrtniških in srednješolskih učiteljev ter profesorjev drugih javnih zavodov, vzgojiteljev in prijateljev šole, kateri hočejo podpirati pravno-verske, pedagoške in patrijotične smotre šole in krščanska načela ter zastopati materijalne stanovske interese učiteljstva. Kdor pa hoče temeljito zasledovati naše delo-

vanje, vdeležuje naj se naših bodočih sestankov. Prvi bode dne 9. junija ob 9. uri dopoldne na prijaznem Grosupljem. Tisti, ki se verujete na krščansko idejo, ste odločni in neustrašni, pridite! — Neki liberalni učitelj je rekel: „Slomškova zveza je pravzaprav potrebna“. — Malo pomislite še drugi, pa boste rekli: „Res je!“ — Pozabil je pristaviti: „To je naša pobožna želja!“

Prošnja. Začel sem sestavljati „Ročni zapisnik za šol. leto 1908./09. Ker želim, da bi bil šematizem učiteljstva v novem „Ročnem zapisniku“ prav natančen in pravilen, prosim vse one, ki so zapazili v prejšnjem letniku kako napako, da me opozore nanjo po dopisnici. Popraviti hočem vse napačne podatke in se po možnosti ozirati na vse izražene želje. Vse one gg. učitelje in učiteljice, ki imajo izpit za meščanske šole, prosim, da se mi prijavijo in pristavijo, iz katere skupine so izprašani. Označiti hočemo to v novi izdaji. Za vsako uslugo se iskreno zahvaljuje že naprej L. Jelenec.

Boj za St. Lenart v Slov. goricah. Pišejo nam: Nemci so se vrgli z veliko silo na St. Lenart v Slov. goricah na Štajerskem. Na vsak način ga hočejo ponemčiti. Predvsem jim je na poti slovenska šola in slovensko učiteljstvo te šole. Temu hočejo postaviti nasproti nemško šolo in nemško nacionalno učiteljstvo, kakaj kakršna je šola in učiteljstvo, taki so potem prebivalci kraja. Nemci očitno priznavajo, da se je boj za St. Lenart šele pričel in da se razvije v pravo vojno. Usodepolno bo za one, ki bo premagan v tej ljuti vojni, posebno za Slovence, če bomo premagani. Pomenljive so besede, ki jih beremo v nekem nemškem listu: „S St. Lenartom bi veliko padlo...“ Uvažujemo te besede in bodimo pripravljeni na nasoke sovražnikov!

Na adreso višjih oblasti. Iz Trsta poročajo: Dozvajamo, da se vodstvi državnih ljudskih in meščanskih šol na trgu Lipsia in v ulici Fontana v kratkem razdelita, oziroma da se ravnateljema pridelite namestnika, oziroma pomočnika. Ker smo prisiljeni — zaradi popustljivosti vlade — pošiljati slovensko mladino v te zavode, a ker sedanja vodenja teh šol našega jezika ne znata, se nadejamo, da bo vlada ob imenovanju novih namestnikov ravnateljev toliko spoštovala državni osnovni zakon, da izbere može, ki znajo slovenski, t. j. deželni jezik, da bodo vsaj ti — če že ravnatelji ne — znali govoriti z našimi ljudmi v našem jeziku. Upamo, da bo gospod namestnik našo željo upošteval, ter da zabrani kako novo nakano gospodov Stolz-Perschinka.

Tiran Perschinka. Iz Gorice pišejo: Korak, ki ga je storil deželni šolski svet brez vidnega vzroka zoper od države priznan kulturni zavod slovenski, razburja vso slovensko javnost na Goriškem. Ako ne uporabimo vseh zakonitih sredstev, da se ubranimo prvih nasilstev v Perschinkovem novem kurzu — kaj še doživimo, ko z uspehi zraste pogum nam sovražnemu, tujemu, janičarskemu mogotcu?

Zagovor. Prejeli smo in priobčujemo: „Slomškova zveza“ sme biti vesela, pravi g. pisec notice „Iz Slov. gor.“ z dne 29. maja t. l. št. 22., jaz pa mislim, da sme biti bolnica vesela, da dobi zopet novega prebivalca, če pojde namreč tako naprej! O celi notici naj si napravijo p. n. tovariši sami sodbo, ne spleča se, da bi se spuščal v podrobnosti, saj ne morem reči o dopisu nič dobrega. Tov. pisec pozna razmere in osebe tako kot jaz. Pa če učiteljstvo na svoji solidarnosti in ugledu s takimi napadi kaj pridobi, je pač drugo vprašanje. Prizadeti.

Iz Banjaloke na Dolenjskem nam pišejo: Tukajšnje učiteljsko osebo je priredilo dne 30. maja velik slavnosten majnikov izlet na Brod (Hrvaško) v proslavo cesarjevega 60-letnega vladarskega jubileja. Izleta se je udeležilo 108 otrok z učiteljstvom in župnikom. Spotoma je bila pri Fari sv. maša s petjem in cesarsko pesmijo. Potem so se otroci okrepčali s kruhom in pijačo za nadaljno pot. — Skupno kosilo je bilo v lepo okrašenem sklenem salonu g. Jakovca, kjer se je vrstilo petje in godba. Po kosilu jim je domači nadučitelj pojasnil kratko pomen tega slavlja, nadučitelj iz Fare-vasi jim je pa v kratkem orisal življenje našega presvetlega vladarja, nakar se je mladina odzvala s cesarsko himno in živio ter slavalkici. Nato so še otroci deklamovali razne pesmi. Večina otrok je prvič videla Kolpo in prestopila na Hrvaško, kjer so z otroško navdušenostjo zapeli „Hej Slovani“. Čas je bil kratek, in treba je bilo misliti na povratek. Spotoma nazaj so peli in vriskali vzradoščeni otroci in jasno kazali, kako koristni so šolski izleti.

Velika nemška veselica se je vršila dne 28. pret. mes. v Gorici v hotelu „Union“ na korist „Schulvereina“. Vrt in vsi prostori so bili natačeni. Prišli so vsi Nemci iz Gorice, obilo častnikov, aristokracije, nekaj Nemcev iz Trsta, vlada je poslala svojega zastopnika itd. Prodajali so razglednice z gradom, na gradu nemški mož z nemško zastavo in napisom: „Von den Mauern der Alpen bis zum adriatischen Meer“ ali tako nekako. — Tako zidajo nemski most do Adrije.

Tretji izkaz prispevkov za spominsko ploščo Strmšknu. Darovali so gg. F.

Luznar, nadučit. v Kranju, 3 K; S. Štrenkl, učit. v p. v Zibiki, 3 K; L. Hotschewar, učiteljica v Šmarji, 10 K; T. Lecker in St. Lecker, učiteljici na Slivnici, po 2-5 K; Posojilnica v Šmarji, 20 K; Fr. Zacherl, učit. v Ljutomeru, 2 K; Zveza slovenskih štajerskih učiteljev in učiteljic 50 K; F. Ekl, učit. v Vojniku, 3 K; A. Becelj, učit. v Sentjurju, 2 K; A. Strigl, učit. na Frankolovem, 2 K; F. Pristavšek, učit. v Žaleu, 1 K; Fr. Zopf, nadučit. v Pristavi, 10-06 K; Fr. Skaza, učit. v Velenju, 3 K; J. Zotter, nadučit. na Gomilskem, 2 K; M. Sotošek, nadučit. v Zetalah, 3 K; M. Berlisg, trgovec v Rogatecu, 2 K; A. Gabere in F. Zrimšek, učitelja v Zetalah, po 1 K; J. Čokl, učit. v Kostivnici, 1 K. I. izkaz 118 K, II. 132 K, III. 124-06 K; skupaj 374-06 K. Šmarje pri Jelšah, dne 9. junija 1908.

H. Sumer.

Osebnosti na Štajerskem. V pokoj je šel nadučitelj v Žičah Anton Eberl. Stalna učiteljica je postala pri Sv. Marjeti na Dravskem polju dosedanja suplentinja Ljudmila Skrbinkova.

Deška in dekliška šola v Kamniku proslavita 60letni cesarjev jubilej dne 5. julija t. l. in morda tudi še 19. julija. Ob tej priliki uprizorita obe šoli skupno Adamičovo spevoigro „Živi, svetli cesar naš!“, ki jo je isti nalašč za take prilike napisal ter jo poklonil „Učit. konvikt“. Ta jo v nekoliko dneh prevzame od tiskarne ter jo prične razpošiljati. Slavnost se vrši v tukajšnjem „Gasilnem domu“, ki ga je dalo „Gasilno društvo“ za ta slučaj na razpologo. Pri predstavi sodeluje tudi salonski orkester. Ker obeta biti prireditelji jako zanimiva, vabimo že sedaj občinstvo, posebno učiteljstvo, k prireditvi. Vodstvo prireditve ima v rokah tov. Emil Adamič sam.

Javna tombola. „Društvo za otroško varstvo in mladinsko skrb v sodnem okraju Idrija“ priredi v društvene namene javno tombolo dne 28. junija t. l. ob 1/4. uri popoldne na glavnem trgu. Tablice se prodajajo po 20 h po idrijskih trgovinah, kakor tudi na dan tombole na mestu. Ž ozirom na blag namen se pričakuje kar najobilnejše udeležbe iz mesta samega in okolice.

Čebelarški shod v Cerknici se vrši 14. t. m. ob 3. uri popoldne v ondotnem šolskem posloppu. Predaval bo zastopnik osr. čebelarkega društva g. nadučit. Ant. Likozar.

Čebelarški shod v Kobaridu se je vršil na binkoštni ponedeljek v šolskih prostorih. Predaval je strokovnjak tov. A. Likozar iz Ljubljane.

„Otroški dan“ na Hrvaškem. Dne 6. in 7. junija so imeli vsi šolski otroci na Hrvaškem prosto in veselice pod milim nebom. **Gojeneči budimpeštanske obrtne šole v Zagrebu.** V Zagreb je prispelo okolo 80 gojenev obrtne šole v Budimpešti pod vodstvom dveh učiteljev. Dijakom je Zagreb jako ugajal. Le temu se ne morejo načuditi, da tako moderno mesto še nima elektriškega tramvaja.

Denar po 50 stotink. Vlada namerava izdati denar po 50 vinarjev, kakor je bilo že prvotno določeno, čemer pa se je upirala ogrska vlada. Ko se leta 1910. obnovi novčena in vrednostna pogodba z Ogrsko, bo avstrijska vlada delala na to, da se uresniči njen načrt.

Prošnje za dopust vojakom v aktivni službi za časa žetve se morajo vložiti potom občine, ki jih potem dostavi okrajnemu glavarstvu.

Službe. Na dvorazredni ljudski šoli na Colu se razpisuje nadučiteljsko mesto v stalno nameščenje. Pravilno opremljene prošnje naj se predlagajo predpisanim potom do 9. julija 1908. Na dvorazredni ljudski šoli v Dol. Zemonu se razpisuje mesto učiteljice v stalno nameščenje. Pravilno opremljene prošnje naj se predlagajo predpisanim potom do 22. junija 1908. Vse tri na c. kr. okrajni šolski svet v Postojni.

Šolsko zdravstvo.

Zobni nedostatki pri šolski mladini. Mesto Reichenberg je nastavilo šolskega zobozdravnika, ki je obelodanil svoje izkušnje ob sklepu šolskega leta. To delo nas poučuje o stanju tega vprašanja. Med 405 učenkami je imelo le 35 popolnoma zdrave zobe, 19 učenek je imelo le z nadomestilom popolno zobovje, vse druge so pa imele več ali manj poškodovane zobe. Povprečno pridejo na 22 zob štirje bolni zobje. Med 305 učenci je imelo le 23 zdravo zobovje, 5 jih je imelo nadomestne zobe, vsi drugi pa bolne. Razmerje je bilo torej pri dečkih neugodnejše kot pa pri deklicah. Na umeten način se je dalo rešiti le 11 odstotkov zob. Raziskavanje je dognalo, da raste sorazmerno s starostjo tudi število bolnih zob. To je pač jasno znamenje, kako malo se dečuje pri vzgoji za negovanje zob, dasi se uvidi od dne do dne bolj njihovo važnost. Dr. Formanek je pred kratkim s poizkusi dokazal, da so omotice, ki se večkrat dogajajo v prenapolnjenih prostorih, posledica strupenih tvarin v zraku. Ta strupena snov je pa največkrat amonijak, ki se tvori v nezdravih zobeh, kateri se izdiha in lahko škoduje v veliki količini vsi